

Biroul permanent al Senatului

Bp. 80 / 26.02.2024

Biroul permanent al Senatului

L. 186 / 8.04.2024

EXPUNERE DE MOTIVE

Comasarea alegerilor europarlamentare din 2024 cu cele locale, cu mai puțin de 6 luni înaintea datei stabilite inițial, constituie un precedent care nu poate fi trecut cu vederea. Această modificare a datei scrutinului pentru alegerile locale va duce la îngrădiri semnificative ale dreptului constituțional de vot prevăzut de art. 36 din Constituția României¹. Prezentul proiect de lege propune îndreptarea cadrului legal electoral pentru viitoarele alegeri, prin crearea unor condiții favorabile exercitării dreptului la vot pentru toți cetățenii. Toate acestea, prin eliminarea termenului de 6 luni introdus în 2023, și revenirea la forma inițială a legii.

Modificarea propusă are în vedere art. 18 din legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, care prevede:

(1) Până cel mai târziu cu 45 de zile înaintea datei scrutinului, cetățenii cu drept de vot care și-au stabilit reședința de mai mult de 6 luni înaintea datei scrutinului în circumscripția electorală în care au loc alegeri pot solicita primarului, pe baza actului de identitate, înscrierea în Registrul electoral cu adresa de reședință pentru scrutinul respectiv.

Alineatul a fost modificat în 27.07.2023 prin legea 256/2023 care a introdus pragul de 6 luni pentru a putea exercita dreptul de vot pentru alegerile locale unde își are cetățeanul reședința.

Propunem așadar eliminarea termenului de 6 luni și implicit revenirea la forma inițială pe care o prevedea legea 115/2015, având în vedere, punctual, următoarelor motive:

- Consiliul legislativ a semnalat² îngrădirea dreptului de vot prevăzută de modificarea legii 256/2023 (L771/2022, respectiv PL-x 90/2023) care nu se încadrează în condițiile art. 53 din Constituție.

¹ ARTICOLUL 36

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

(2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

² "Menționăm că, potrivit art. 56 din Constituție, exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. De asemenea, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică iar măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății. Or, din Expunerea de motive nu rezultă îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 53 din Legea fundamentală pentru restrângerea exercițiului dreptului de vot."

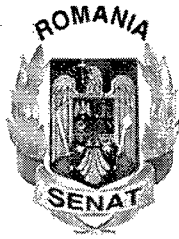

- Comisia pentru administrație publică, în calitate de comisie raportoare a Senatului, a emis un raport de respingere cu unanimitate, pe aceleași considerente ale îngerării dreptului de vot.³
- Prezenta reglementare contravine Liniilor Directoare cu privire la alegeri din Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Reunire Plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002). Acest document prevede că se poate stabili o condiție de a domicilia o anumită perioadă numai în cazul alegerilor locale sau regionale, însă perioada **nu trebuie să depășească șase luni** (perioada mai lungă poate fi cerută numai pentru a garanta protecția minorităților naționale). Or, actuala reglementare introdusă de legea 256/2023 prevede sintagma "mai mult de 6 luni", care depășește recomandarea Codului.
 - Forța juridică a dispozițiilor Codului bunelor practici în materie electorală a fost stabilită de Curtea Constituțională în jurisprudența sa⁴, când a statuat că "într-adevăr, acest act nu are un caracter obligatoriu, însă recomandările sale constituie coordonate ale unui scrutin democratic, în raport cu care statele - care se caracterizează ca aparținând acestui tip de regim - își pot manifesta optinea liberă în materie electorală, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în general, și a dreptului de a fi ales și de a alege, în special."
 - În plus, instanța de contencios constituțional a reținut că **aceste recomandări, nu pot fi ignorate, chiar dacă nu au caracter obligatoriu**, iar "caracterul de stat de drept și democratic poate fi analizat și prin prisma recomandărilor elaborate în Lintile directoare ale Comisiei de la Veneția, care reprezintă reguli cu valoare de principiu și care constituie premisele necesare exercitiului oricărei democrații constituționale".
- Considerăm relevante și prevederile Hotărârii Biroului Electoral Central nr. 101/19.09.2020, care recapitulează, printre altele, evoluția legislației în domeniu, explicând în final semnificația celor 45 zile rămase, prevăzute de forma inițială din 2015, la care vom face o notă explicativă:

"Deși Codul bunelor practici în materie electorală - Linii directoare, adoptat de Comisia de la Veneția în anul 2002. la Cap. I. art. 1.1 lit. c) iii. prevede posibilitatea stabilirii unei condiții de reședință obligatorie în cazul alegerilor locale, legiuitorul național nu a impus o asemenea condiție, concluzie care rezultă din observarea argumentelor ce vor fi expuse în continuare.

³ <https://www.senat.ro/legis/PDF/2022/22L771CR.PDF?nocache=true> - Raportul Comisiei pentru administrație publică pentru L771/2022

⁴ DCC nr. 51/2012, DCC nr. 334/2013

În ceea ce privește evoluția legislației în domeniu, Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale (forma în vigoare până la data de 22 mai 2015) prevedea la art. 3 alin. (4) existența unei durate a reședinței alegătorului, astfel:

„Cetățenii cu drept de vot, care și-au stabilit reședința într-o altă unitate administrativ-teritorială cu cel puțin 3 luni înainte de data alegerilor, își pot exercita dreptul de vot în unitatea administrativ-teritorială respectivă, potrivit prevederilor prezentei legi”.

Trebuie remarcat că, prin abrogarea și înlocuirea actului normativ anterior menționat cu Legea nr. 115/2015, față de norma legală anterioară, legiuitorul român nu a mai reținut necesitatea reglementării condiției existenței unei durate a reședinței.

De asemenea, termenul de 45 de zile prevăzut la art. 18 alin. (1) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, nu poate fi interpretat că impune o condiție de reședință obligatorie, ci doar stabilește termenul maxim până la care alegătorii care și-au stabilit reședința la o adresă arondată altei circumscripții electorale decât cea de la domiciliu pot cere primarului înscrierea în Registrul electoral cu adresa de reședință.”

- Cu toate acestea, nu putem ignora valoarea intrinsecă, subînțeleasă a termenului de 45 zile, care dobândește implicit natura unui termen minim în care cetățeanul va fi având reședința, de la data solicitării către primar.
- Pragmatic, reglementarea actuală îngreunează și împiedică, *de facto*, exercitarea dreptului de vot de către un număr mare de alegători, care s-ar afla în dificultatea de a se deplasa în circumscripția electorală de domiciliu, în ziua alegerilor, doar pentru exercitarea dreptului de vot. De la studenți la cetățeni mutați din rațiuni de serviciu, considerăm imperativă crearea cadrului legal necesar pentru libera și eficienta exercitare a unui drept constituțional.

Prezenta propunere legislativă nu are impact bugetar.

În numele inițiatorilor,

Senator Raoul-Adrian Trifan

Digitally signed by Raoul-Adrian Trifan

Date: 2024.02.26 10:46:30 +02:00

